

Naantalin varhaiskasvatuksen osallistuminen 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen kokeiluun

1056/00.07.01/2017

Koulutuslautakunta 18.12.2018 § 92

Varhaiskasvatuksen johtaja Kaisa Rantala

Kokeiluun osallistuminen perusteet ja tavoitteet

Suomen hallitus päätti keväällä 2018 kehysriihessä jatkaa vuosina 2019-2020 viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilua. Avustusta voivat hakea kunnat. Hakuaika kokeiluun päättyy 25.1.2019. Kokeiluun käytetään noin 9 miljoonaa euroa valtionrahoitusta. Päätökset pyritään tekemään huhtikuussa 2019. Kokeilussa maksutonta olisi 20 tuntia subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta. Sen ylimenevältä osalta perittäisiin maksuperusteiden mukainen asiakasmaksu.

Avustuksella tuettavan kokeilun tavoitteena on:

- selvittää, miten maksuttomuus vaikuttaa 5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen
- selvittää kokeilun vaikutusta perheen nuorempien lasten varhaiskasvatuksen osallistumisasteeseen
- selvittää maksuttoman varhaiskasvatuksen kustannusvaikutuksia
- edistää vanhempien työllistymistä
- kehittää 5-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen toimintamalleja ja pedagogiikkaa sekä eheää jatkumoa esiopetukseen sekä
- varhaiskasvatuksen palveluohjauksen kehittäminen.

5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun aiempi käsittely

Naantalin kaupungin osallistumista 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluun on käsitelty Naantalin kaupungin koulutuslautakunnassa 06.03.2018/§ 17. Silloin koulutuslautakunta päätti, ettei kaupunki lähde toteuttamaan maksutonta varhaiskasvatusta 5-vuotiaille, eikä se myöskään lähde osallistumaan opetus- ja kulttuuriministeriön 5-vuotiaiden maksuttoman 20 viikkotunnin varhaiskasvatuksen yhteistyökokeiluun.

Samassa asiaa koskevassa aiemmassa käsittelyssä todettiin, että lapsivaiikutusten arvioinnin näkökulmasta osallistuminen ammattimaiseen varhaiskasvatukseen lisää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Lisäksi varhaiskasvatukseen osallistuminen vahvistaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaista lapsen oikeutta tasa-arvoiseen kohteluun silloin, kun perheen taloudellinen tilanne ei vaikuta lapsen osallistumiseen toimintaan. Maksutonta varhaiskasvatusta palvelua tarjoamalla lapsen huoltajien mahdollisuus osallistua työelämään lisääntyy ja niin sanotut kannustinloukut jonkin verran vähenevät.

Naantalin varhaiskasvatuksen tämänhetkinen tilanne 5-vuotiaiden osalta

Naantalin kaupungin varhaiskasvatus tavoittaa tällä hetkellä 5-vuotiaiden ikäryhmästä (2013 syntyneet) 92%. Vuonna 2013 syntyneiden ikäluokan määrä Naantalissa on 191 lasta ja varhaiskasvatuksessa mukana 175 lasta. Tulevan toimintakauden 5-vuotiaiden ikäryhmästä (2014 syntyneet) varhaiskasvatus tavoittaa tällä hetkellä 90%. Vuonna 2014 syntyneiden ikäluokan määrä Naantalissa on 187 lasta ja varhaiskasvatuksessa mukana 169 lasta.

Kustannusvaikutukset

Kokeiluun osallistumisen kustannusvaikutuksia on joiltakin osin haastava arvioida, koska se perustuu perheiden ennakoimattomaan toimintaan. Joka tapauksessa asiakasmaksutulojen menetyksen voidaan arvioida olevan keskimäärin 10 000-13 000 euroa kuukaudessa silloin, kun se koskettaa nykyisiä palvelun käyttäjiä, ja käytön määrän osalta 20 tuntia varhaiskasvatuspalvelua viikossa. Näin ollen vuositasolla asiakasmaksumenetyksiä arvioidaan tulevan noin 110 000-140 000 euroa silloin, kun heinäkuu on nykyisen maksukäytännön mukaan maksuton.

Hoitopaikkatarpeen lisääntymisestä aiheutuneet kustannukset saattaisivat olla keskimäärin 200 000 euroa vuositasolla silloin, kun paikkalisäys koskettaisi niitä 18 lasta, jotka eivät vielä ole palvelun piirissä. Lisäksi maksuton toiminta saattaisi myös vaikuttaa nykyisellä kotihoidontuella olevien lasten määrään.

Valtion kompensoidessa 40% toteutuneesta asiakasmaksutulojen väheneemisestä lisäisi kokeiluun osallistuminen varhaiskasvatuksen nettokustannuksia enimmillään noin 200 000 euroa.

Kuntaliiton selvitys meneillään olevan kokeilun vaikutuksista valtakunnan tasolla

Kuntaliitto on syksyllä 2018 selvittänyt aiemmin maksuttomaan 5-vuotiaiden varhaiskasvatukseen kokeiluun osallistuneilta kunnilta kokeiluun osallistumisen vaikutuksia. Kuntaliitto toteaa selvityksessään, ettei maksuton varhaiskasvatus välttämättä lisää lasten osallistumista toimintaan. Selvityksessä myös todetaan, että kustannusten osalta palvelujen järjestäminen voi muodostua haasteelliseksi. Lähes 70 prosenttia kokeilukunnista kertoi, että varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrässä ei tapahtunut kasvua 5-vuotiaiden osalta kokeiluun osallistumisen myötä. Kokeilukunnissa suhtaudutaan varhaiskasvatuksen osallistumisen lisäämiseen maksuttomuuden kautta yleisesti haastavana, eikä suurin osa kunnista pidä juuri maksuttomuutta ratkaisevana tekijänä. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin vuonna 2018, joten varhaiskasvatus on jo nyt maksutonta monille perheille. Mikäli varhaiskasvatukseen osallistamista halutaan lisätä todetaan Kuntaliitosta, että tulee väistämättä pohtia myös kotihoidontuen ja perhevapaiden uudistamista.

Johtopäätökset

Voidaan arvioida, ettei osallistuminen kokeiluun vastaa kokeilulle asetettua tavoitetta osallistumisasteen nostamisesta sen ollessa jo nyt Naantalissa varsin korkea. Vuoden 2018 alussa uudistuneen varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutosten voidaan katsoa jo osiltaan toteuttaneen perheille suunnattua maksuhelpotusta. Lisäksi osallistuminen sinällään ei ratkaise 5-vuotiaille suunnatun toiminnan pedagogiikan toteuttamista, toiminnan palveluohjauksen kehittämistä tai erilaisten palvelumallien vaikutusten arviointia. Kokeilun sijaan tulisikin Naantalin varhaiskasvatuksessa keskittyä toimintalinjauksen mukaiseen varhaiskasvatuksen laadulliseen kehittämiseen muun muassa arvioimalla, kehittämällä ja muuttamalla varhaiskasvatuksen ryhmämuodostusta sekä ryhmäkokoja.

SIVISTYSTOIMENJOHTAJA:

Koulutuslautakunta päättää, ettei se osallistu viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluun, koska

- osallistuminen kokeiluun ei vastaa kokeilulle asetettua tavoitetta osallistumisasteen nostamisesta sen ollessa jo nyt Naantalissa varsin korkea
- vuoden 2018 alussa uudistuneen varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutosten voidaan katsoa jo osiltaan toteuttaneen perheille suunnattua maksuhelpotusta
- osallistuminen sinällään ei ratkaise 5-vuotiaille suunnatun toiminnan pedagogiikan toteuttamista, toiminnan palveluohjauksen kehittämistä tai erilaisten palvelumallien vaikutusten arviointia.

Koulutuslautakunta päättää, että Naantalin varhaiskasvatus keskittyy toimintalinjauksen mukaiseen varhaiskasvatuksen laadulliseen kehittämiseen muun muassa arvioimalla, kehittämällä ja muuttamalla varhaiskasvatuksen ryhmämuodostusta sekä ryhmäkokoja.

KÄSITTELY:

Juha Takanen esitti:

"Koulutuslautakunta päättää, että Naantalin varhaiskasvatus keskittyy toimintalinjauksen mukaiseen varhaiskasvatuksen laadulliseen kehittämiseen muun muassa arvioimalla, kehittämällä ja muuttamalla varhaiskasvatuksen ryhmämuodostusta sekä ryhmäkokoja. Asian tärkeys huomioon ottaen ja Naantalin tarve profiloitua lastenhoidon mallikaupunkina esitän, että lautakunta hakee Opetus- ja kulttuuriministeriön avustusta ja käynnistää viisivuotiaiden maksuttoman 20 viikkotuntisen varhaiskasvatuksen 1.8.2019 alkaen."

Lauri Pietikäinen kannatti Takasen esitystä. Henna Junttila ja Pasi Vehmanen kannattivat esittelijän esitystä.

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän ehdotusta kannattivat

jäsenet Tähti, Haapasalo, Junttila, Kattelus, Rissanen ja Vehmanen. Takasen ehdotusta kannattivat jäsenet Javanainen, Pietikäinen, Takanen ja Vienonen sekä puheenjohtaja Kanerva. Esittelijän ehdotus tuli lautakunnan päätökseksi äänin 6-5.

KOULUTUSLAUTAKUNTA:

Sivistystoimenjohtajan ehdotus hyväksyttiin.